

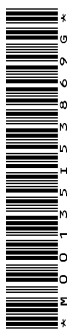
BOEK VAN DE WEEK

NEDERLANDSE LITERATUUR
JANNIE REGNERUS

Bij de blinde dichter

Jannie Regnerus (1971) schrijft over
de verbeelding als creatieve bron.
Wie zijn wortels vergeet, verflent.

ROB SCHOUTEN

In een van haar reisverhalen over Japan en Mongolië (net heruitgegeven onder de titel *Het geluid van vallende sneeuw/De volle maan als beste vriend*) beschrijft Jannie Regnerus (1971) een karakteristiek moment: ze wordt in het Verre Oosten getraakteerd op een koekje uit haar eigen geboortestreek, Noord-Friesland, dat haar terugvoert haar jeugd in. Het heeft iets weg van de beroemde madeleine bij Proust, maar Regnerus doet er niet hoogdravend literair over, ze constateert alleen dat het koekje in het buitenland beter smaakt dan thuis.

Herkenning van het oermoment is niettemin een belangrijk element in Regnerus' werk. Ook in haar jongste roman *'Nachtschrijver'* wordt ze teruggevoerd, haar Friese jeugd in. Aanleiding is een documentaire over een blinde Friese dichter die op indrukwekkende wijze verzen reciteert over het Friese landschap: "Niet eerder heb ik iemand zo horen voordragen als Blindman. Het is als zingen en huilen tegelijk. Hij spreekt met een urgentie, de woorden lijken van diep onder de graszoden te komen en vanuit zijn voetzolen en benen omhoog te worden gestuwd om als stoom aan het zwarte geisergat onder zijn storm te ontsnappen", schrijft Regnerus, in voor haar nuchtere doen lyrische verrukking.

De lezer herkent de Friese dichter Tsjêbbe Hettinga (1949-2013), de dichter van klassieke regels, in het Fries, als 'It is slim simmer/ En de sinne winkt dizze middei mei it ljocht dat earst / Op de griene harpen fan 'e heuvels syn gruntoan fynt' ('Het is wreed zomer, / En de zon wenkt deze middag met het licht dat pas hier / op de groene harpen van de heuvels zijn grontoon vindt.' Vert. Benno Barnard). Maar bij Regnerus heet hij gewoon Blindman en ze citeert hem niet.

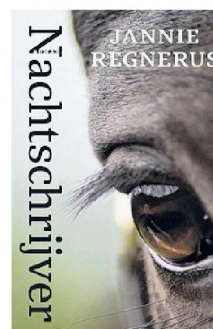
Dit is dan ook geen biografische roman maar een fictioneel verhaal over verbeelding en inspiratie, met hoofdpersoon Hannah als vormgeving voor Regnerus zelf.

Hannah is schilderij-restaurator bij het Rijksmuseum en voelt diepe verwantschap met de blinde wereld van Blindman. Als ze 's ochtends wakker wordt met bevroren ruiten schrijft ze: "Vorst heeft mijn raam veranderd in een mat en ondoorzichtig perk van ijsbloemen. Ik kras er met mijn nagels overheen en probeerde kristallen met mijn adem te ontdooien. Het brengt me voor even terug in mijn slaapkamer op de boerderij. Welk beeld zal er dadelijk tevoorschijn komen, de landerijen of toch de stadse herenhuizen?" De sneeuw even later doet hetzelfde, het bedekt iets dat weer langzaam komt bloot te liggen en ook haar eigen ambacht heeft er veel van weg, ze probeert de oorspronkelijke staat van de verflenste kleuren op het schilderij te herstellen.

Door zich de reconstruerende verbeelding van de blinde Friese dichter voor te stellen kristalliseert ze als het ware haar eigen wereld. Dat is iets wat ook in haar vorige roman *'Het lam'* gebeurde. De moeder van het doodzieke kind ziet overal in de werkelijkheid signalen en symbolen van haar zieke zoontje: van vuilnismanen die het vuil als een ziekte proberen weg te werken tot bejaarden die ver over hun tijd, in zekere zin oneerlijk, nog voortleven.

Het is een kwestie van natuurlijke concentratie; door op dat ene ding te focussen komt de hele wereld in het teken ervan te staan. Deze vorm van verbeelding en inspiratie geeft Regnerus' werk een bijzondere dichtheid. Het gaat maar om kleine dingen, maar ze lijken alles waar ze mee bezig is aan te raken. In *'Nachtschrijver'* gaat Hannah ten slotte op bezoek bij haar Friese dichter die, net weduwnaar geworden, in zijn eentje op een Waddeneiland kampeert. Dat is eigenlijk het hele verhaal: vrouw bezoekt dichter om iets over zijn inspiratie te weten te komen. Maar Regnerus' eigen verbeel-

De moeder
 ziet overal
 signalen
 van haar
 doodzieke
 zoontje

oordeel
 Een 'kleine meester' die sterke sensaties zinnelijk en glashelder verwoordt

Jannie Regnerus
Nachtschrijver
 Atlas Contact;
 112 blz. € 21,99

ding en zin voor psychologie geven deze kleine roman een veel grotere uitstraling: het gaat over de werking van het geheugen en de verbeelding als creatieve bron.

Regnerus is overigens niet het soort schrijver dat er al te filosofisch over doet. Het is juist de persoonlijke ervaring die haar aan het denken en schrijven zet. Net zoals in haar beeldende werk (Regnerus is van huis uit beeldend kunstenaar) animisme en sjamanisme een belangrijke rol spelen, zo ervaart ze ook in haar literaire werk de wereld als bezield.

Het bestaan is er niet zomaar, het drukt iets uit. Een typerend verhaal is wat ze in *'Nachtschrijver'* vertelt over het zaaien van groente in kleine kartonnen bakjes: "De bovengrondse ontwikkelingen zijn zo spectaculair, dat ik de worteling ben vergeten en de plantjes niet tijdig heb verpot. Nu zijn ze onderweg hun energie verloren. Stengels die vorige week nog als groene raketten de lucht in schoten, buigen af en beginnen aan een neerwaartse koers, in het vergeelde blad van de radijs is de herfst al begonnen." De lezer herkent het beeld (denk Albert Heijn moestuintjes) maar voor Regnerus symboliseren ze een organische waarheid: wie z'n wortels en oergrond vergeet, verflent.

Met haar onopgesmukte verteltrant en recht-toe-rechtaan stijl afgewisseld met korte lyrische fragmenten, laat Jannie Regnerus zich niet veel gelegen liggen aan literaire modes. Zij is een schrijfster die in alles dicht bij haar eigen ervaringen blijft. Dat ze in klein en kort bestek toch indrukwekkende sensaties zintuiglijk en glashelder weet te verwoorden, maakt haar tot een kleine meester. En kleine meesters zijn, zoals men weet, niet zelden de grootste.